

Četvrta lekcija **Socijalna pravda**

Kako bismo se trebali nositi s neravnopravnostima?

Obrazovni ciljevi	Učenici postaju svjesni problema vezanih uz socijalnu pravdu.
Učenički zadaci	Učenici raspravljaju o pitanjima distributivne pravde. Učenici ponovo razmatraju cjelokupnu jedinku.
Sredstva	(neobvezno) Kopije materijala za učenike 2.3 i pitanja.
Metode	Rasprava zasnovana na tekstu, rad u paru, kritičko razmišljanje.

Osnovne informacije

U našem društvu ne postoji dogovor šta zapravo znači socijalna pravda. Priča koja je upotrijebljena u ovoj lekciji je namijenjena da pomogne učenicima da razmisle o osnovnim principima na kojima bi socijalna pravda trebala počivati, te da u isto vrijeme pokaže složenost problema.

Lekcija

Nastavnik objašnjava učenicima da će im dati priču u četiri dijela i da će nakon pročitanih svih dijelova imati raspravu. Kao drugu mogućnost, nastavnik može pročitati priču naglas.

Zatim nastavnik dijeli razred u parove i svakom paru daje jednu kopiju materijala 2.3. Nastavnik može tekst pročitati naglas, može pročitati neki učenik ili učenici mogu čitati u tišini.

Nastavnikov primjerak: prvi dio

„Više od sat vremena je prošlo od prvog oglašavanja alarma i potapanja kruzera „Kraljica Maddy“. Zbog toga su se putnici organizovali prije nego što su ušli u čamce za spašavanje. Usljed jake oluje brod je udario u naftni tanker što je dovelo do brodoloma.

Oko pola sata kasnije neki čamci za spašavanje usidrili su se na malom kamenitom otoku. Bio je ovalnog oblika, oko 1,5 km dug i upola toliko širok, te djelimično prekriven gustom šumom. Nije bilo nikakvog drugog otoka u blizini. Ovaj prilično sunčani otok nije bio naseljen, osim porodice Richalone koja je živjela u luksuznoj vili na vrhu brežuljka i posjedovala cijeli otok.

Prije mnogo godina ova porodica smjestila se na otoku, jedva održavajući kontakt s vanjskim svijetom; jedino su organizirali mjesečnu dostavu svježe hrane, goriva i svih vrsta drugih namirnica koje su im bile potrebne. Njihov život bio je dobro organizovan; proizvodili su svoju električnu energiju, imali su sredstava da kupe dovoljno hrane i pića te su imali svu modernu udobnost koju su htjeli. U prošlosti vlasnik je bio uspješan poslovni čovjek. Nakon sukoba s vlastima oko pitanja poreza postao je razočaran u život i otada je odlučio izbjegavati svaki kontakt s vanjskim svijetom.

Vlasnik vile posmatrao je kako čamci za spašavanje stižu na njegov lijepi otok i prišao ljudima s broda.“

Nastavnik zatim objašnjava da je prvo pitanje o kojem učenici trebaju razmisliti je li, po njihovom mišljenju, vlasnik otoka moralno obavezan dopustiti ovim ljudima da ostanu na njegovom otoku. Kako bi pomogao učenicima da dođu do zaključka, nastavnik će pročitati nekoliko izjava (napisanih ispod) i svaki par će morati odlučiti s kojim izjavama se slažu i zašto. Učenici raspravljaju u paru i bilježe svoje odgovore.

- A. Vlasnik bi mogao odbiti da ljudi s broda ostanu na njegovom otoku.
- B. Vlasnik bi mogao odbiti da ljudi s broda ostanu na njegovom otoku pod uslovom da im osigura potrebnu hranu i piće.
- C. Vlasnik bi mogao odbiti da na njegovom otoku ostanu oni ljudi koji ne mogu platiti (novcem, nakitom, radom).
- D. Vlasnik mora dopustiti da ljudi ostanu na otoku dok je god to potrebno. Ljudi s broda imaju moralnu obvezu poštivati vlasnikovu privatnost i vlasništvo.
- E. Vlasnik mora dopustiti ljudima s broda bezuslovan pristup otoku i mora ih smatrati suvlasnicima.

Nastavnik može dobiti povratnu informaciju od razreda, na primjer postavljajući pitanja poput: „Koliko vas je izabralo izjavu A?“ „Koliko vas je izabralo izjavu B?“ „Zašto?“ Zatim nastavnik učenicima dijeli drugi dio priče.

Nastavnikov primjerak: drugi dio

"Vlasnik otoka odlučio je dopustiti ljudima s broda da ostanu neko vrijeme. Očekivao je da plate za usluge i hranu iz njegovih rezervi. Odbio je prodati im bilo šta dokle god ima hrane s brod,

Bilo je 13 ljudi s broda. Tu je bio Victor, njegova trudna žena Josepha, i njihovo dvoje djece (3 i 7 godina). Abramovitch, 64, je bio bogati trgovac nakitom. On je bio najstariji član grupe i nije imao rodbine ni prijatelja. Imao je kolekciju zlatnog prstenja, dijamanta i drugog dragog kamenja. John, Kate, Leo i Alfred su četvero mladih prijatelja koji su bili snažni, zdravi i vrlo vješti. Živjeli su zajedno u zajedničkoj kući i sami su okrečili kuću u kojoj su živjeli.

Maria, advokatica koja je pola radnog vremena radila na fakultetu, mogla je hodati jako sporo zbog problema u lijevoj nozi i kuku (posljedica nesreće). Nju je pratio Max, njen asistent na fakultetu, jer su putovali u SAD kako bi održali predavanje na konferenciji i raspravljali o izdavanju knjige s izdavačem. Oboje su bili stručnjaci za krivično pravo, ali nisu bili vješti s rukama. Na kraju, tu su bili Marko i njegova djevojka Vickiy, oboje članovi brodske posade koji su, u posljednji tren, uzeli sve što su mogli nositi iz brodskog skladišta: konzerve hrane, keks, ulje i neke tave za kuhanje. Svi brodolomnici imali su nešto novca, ali vođa palube Marko nosio je veliku količinu koju je ukrao iz apartmana u zadnjoj luci u kojoj su bili.

Na otoku je bila mala štala na brežuljku vrlo blizu mora. Imala je samo jednu prostoriju koja je mogla služiti kao jednostavno sklonište za dvoje ili troje ljudi."

Nastavnik zatim objašnjava da svaki par mora odlučiti kome bi, po njihovom mišljenju, trebalo biti dopušteno da koristi sklonište. Nastavnik čita sljedeće izjave i kaže učenicima da rasprave u parovima s kojim izjavama se slažu i zašto, i vide li neko drugo rješenje:

- A. Trudnica i djeca.
- B. Četvero mladih prijatelja koji su jedini sposobni okrečiti sklonište.
- C. Trgovac nakitom koji plaća za to (i tako omogućava drugima da kupe hranu).
- D. Vođa palube i njegova djevojka, pod uslovom da dijele hranu s ostalim ljudima.
- E. Advokatica, koja može djelovati kao posrednik i smiriti svađe među brodolomnicima.

Nakon izvještavanja podijeli se sljedeći dio priče.

Nastavnikov primjerak: treći dio

„Brodolomnici su također morali odlučiti šta će napraviti s rezervama hrane koje je vođa palube ponio sa sobom i koju nije imao namjeru podijeliti. Zapravo bi dijeljenje hrane značilo umanjivanje šanse za preživljavanje njemu i njegovoj djevojci."

Sada parovi trebaju razmisliti ko bi trebao dobiti hranu iz brodske rezerve. Nastavnik opet čita izjave i traži od parova da odluče s kojim izjavama se slažu i zašto, i vide li oni neko drugo rješenje.

- A. Vođa palube mora biti dopušteno da zadrži hranu za sebe i svoju djevojku.
- B. Raspoloživa hrana bi se trebala ravnomjerno podijeliti brodolomnicima.
- C. Raspoloživu hranu bi mogao kupiti onaj ko da najvišu ponudu (u novcu, dobrima ili uslugama).

Nakon izvještaja podijeli se posljednji dio priče.

Nastavnikov primjerak: četvrti dio

Učenici u parovima raspravljaju o tome ko bi trebao pitati vlasnika za hranu i kako bi to trebali napraviti.

„Brodolomnici su odlučili da se hrana treba podijeliti bez ikakve naplate. Natjerali su Marka da preda svoje zalihe pozivajući se na osjećaj moralne obveze. Nakon otprilike sedmicu dana više nije bilo hrane i jedino rješenje bilo je da pokušaju dobiti hranu od vlasnika vile.“

Zatim nastavnik čita sljedeće izjave i pita s kojim izjavama se slažu i zašto, i vide li oni neko drugo rješenje.

- A. Svaka osoba trebala bi zasebno ispregovarati uslove razmjene s vlasnikom (plaćajući novcem, nakitom ili radom). U ovom slučaju posebno će porodica s djecom i advokatica i njen asistent imati problema.
- B. Sva raspoloživa sredstva (nakit, novac) trebali bi podijeliti svi ljudi, bez obzira na izvornog vlasnika. Hrana koja se na taj način kupi podijelit će se svima podjednako. Dodatnu hranu zatim mogu kupiti odvojeno, u zamjenu za rad.
- C. Sve isto kao i u B, ali od svakog se očekuje da radi koliko može i da podijeli hranu koju je na taj način zaradio.
- D. Trgovac nakitom ima dozvolu da kupi sve što vlasnik želi prodati, i da „pomogne“ drugima s paketima hrane.

Nakon izvještavanja, nastavnik može voditi razrednu raspravu kako bi pomogao učenicima da primijene priču u stvarnom svijetu:

Prepoznajete li slične situacije u našem društvu?

- A. ... u vašem susjedstvu ili porodici?
- B. ... u vašoj državi?
- C. ... gledajući globalno?

Koje stvarne situacije za koje znaš bi smatrao da nepravедnim u smislu podjele hrane, vode, smještaja?

- A. ... u vašem susjedstvu ili porodici?
- B. ... u vašoj državi?
- C. ... gledajući globalno?

Zašto?

Na kraju ovog časa mora se voditi rasprava o osnovnim pojmovima iz ove nastavne jedinice. Nastavnik može odlučiti da doda još jednu lekciju. Za početak, nastavnik drži krako predavanje koristeći osnovne informacije o ravnopravnosti i različitosti iz ove nastavne jedinice. Nastavnik bi čak mogao pripremiti i materijale o različitim definicijama. Učenici će tada u manjim grupama razmišljati o četiri pitanja: O čemu su raspravljali? Šta su naučili? Kojih su novih pitanja postali svjesni? Potom daju prijedloge o tome kako reagovati na životne situacije koje podrazumijevaju određene neravnopravnosti.